

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 81
UDC 82
UDC 008

ISSN 2545-3998

ПАЛИМПСЕСТ

МЕЃУНАРОДНО СПИСАНИЕ ЗА ЛИНГВИСТИЧКИ, КНИЖЕВНИ
И КУЛТУРОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

PALIMPSEST

INTERNATIONAL JOURNAL FOR LINGUISTIC, LITERARY
AND CULTURAL RESEARCH

PALMK, VOL 3, NO 6, STIP, MACEDONIA, 2018

ГОД. III, БР. 6
ШТИП, 2018

VOL. III, NO 6
STIP, 2018

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

Год. 3, Бр. 6
Штип, 2018

Vol. 3, No 6
Stip, 2018

PALMK, VOL 3, NO 6, STIP, MACEDONIA, 2018

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

ИЗДАВА

Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип,
Република Македонија

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Ранко Младеноски

УРЕДУВАЧКИ ОДБОР

Виктор Фридман, Универзитет во Чикаго, САД
Толе Белчев, Универзитет „Гоце Делчев“, Република Македонија
Нина Даскаловска, Универзитет „Гоце Делчев“, Република Македонија
Ала Шешкен, Универзитет Ломоносов, Руска Федерација
Олга Панкина, НВО Македонски културен центар, Руска Федерација
Георгета Раца, Универзитет Банат, Романија
Астрид Симоне Грослер, Универзитет Банат, Романија
Горан Калогера, Универзитет во Риека, Хрватска
Дејан Дуриќ, Универзитет во Риека, Хрватска
Шандор Чегледи, Универзитет во Панонија, Унгарија
Ева Бус, Универзитет во Панонија, Унгарија
Хусејин Озбај, Универзитет Гази, Република Турција
Зеки Ѓурел, Универзитет Гази, Република Турција
Елена Дараданова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Ина Христова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Џозеф Пониах, Национален институт за технологија, Индија
Сагхарај Венкатесан, Национален институт за технологија, Индија
Петар Пенда, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Данило Капасо, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Мета Лах, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Намита Субиото, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Ана Пеличер-Санчез, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Мајкл Грини, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Татјана Ѓурин, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Диана Поповиќ, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Жан Пол Мејер, Универзитет во Стразбур, Република Франција
Жан Марк Веркруз, Универзитет во Артуа, Република Франција
Регула Бусин, Швајцарија
Натале Фиорето, Универзитет во Перуца, Италија
Оливер Хербст, Универзитет во Вурцбург, Германија

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

PUBLISHED BY

Goce Delcev University, Faculty of Philology, Stip,
Republic of Macedonia

EDITOR-IN-CHIEF

Ranko Mladenoski

EDITORIAL BOARD

Victor Friedman, University of Chicago, United States of America
Tole Belcev, Goce Delcev University, Republic of Macedonia
Nina Daskalovska, Goce Delcev University, Republic of Macedonia
Alla Sheshken, Lomonosov Moscow State University, Russian Federation
Olga Pankina, NGO Macedonian Cultural Centre, Russian Federation
Georgeta Rata, Banat University, Romania
Astrid Simone Grosler, Banat University, Romania
Goran Kalogjera, University of Rijeka, Croatia
Dejan Duric, University of Rijeka, Croatia
Sándor Czeglédi, University of Pannonia, Hungary
Éva Bús, University of Pannonia, Hungary
Husejin Ozbaj, GAZI University, Republic of Turkey
Zeki Gurel, GAZI University, Republic of Turkey
Elena Daradanova, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Republic of Bulgaria
Ina Hristova, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Republic of Bulgaria
Joseph Ponniah, National Institute of Technology, India
Sathyaraj Venkatesan, National Institute of Technology, India
Petar Penda, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Danilo Capasso, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Meta Lah, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Namita Subiotto, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Ana Pellicer Sanchez, The University of Nottingham, United Kingdom
Michael Greaney, Lancaster University, United Kingdom
Tatjana Durin, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Diana Popovic, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Jean-Paul Meyer, University of Strasbourg, French Republic
Jean-Marc Vercruyse, Artois University, French Republic
Regula Busin, Switzerland
Natale Fioretto, University of Perugia, Italy
Oliver Herbst, University of Wurzburg, Germany

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Драгана Кузмановска
Толе Белчев
Нина Даскаловска
Билјана Ивановска
Светлана Јакимовска
Марија Леонтиќ
Јована Караникиќ Јосимовска

ЈАЗИЧНО УРЕДУВАЊЕ

Даница Гавриловска–Атанасовска (македонски јазик)
Весна Продановска (англиски јазик)
Толе Белчев (руски јазик)
Билјана Ивановска (германски јазик)
Марија Леонтиќ (турски јазик)
Светлана Јакимовска (француски јазик)
Јована Караникиќ Јосимовска (италијански јазик)

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Славе Димитров

АДРЕСА

ПАЛИМПСЕСТ
РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
п. факс 201
МК-2000 Штип, Македонија

Меѓународното научно списание „Палимпсест“ излегува двапати годишно во печатена и во електронска форма на посебна веб-страница на веб-порталот на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип:

<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Трудовите во списанието се објавуваат на следните јазици: македонски јазик, англиски јазик, германски јазик, француски јазик, руски јазик, турски јазик и италијански јазик.

Трудовите се рецензираат.

EDITORIAL COUNCIL

Dragana Kuzmanovska
Tole Belcev
Nina Daskalovska
Biljana Ivanovska
Svetlana Jakimovska
Marija Leontik
Jovana Karanikik Josimovska

LANGUAGE EDITORS

Danica Gavrilovska-Atanasovska (Macedonian language)
Vesna Prodanovska (English language)
Tole Belcev (Russian language)
Biljana Ivanovska (German language)
Marija Leontik (Turkish language)
Svetlana Jakimovska (French language)
Jovana Karanikik Josimovska (Italian language)

TECHNICAL EDITOR

Slave Dimitrov

ADDRESS

PALIMPSEST
EDITORIAL COUNCIL
Faculty of Philology
Krste Misirkov 10-A
P.O. Box 201
MK-2000, Stip, Macedonia

The International Scientific Journal “Palimpsest” is issued twice a year in printed form and online at the following website of the web portal of Goce Delcev University in Stip:

<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Papers can be submitted and published in the following languages: Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish and Italian language.

All papers are peer-reviewed.

BIBLIOGRAPHIC INFORMATION

Journal Name	PALIMPSEST International Journal for Linguistic, Literary and Cultural Research
Abbreviation	PALMK
ISSN (print)	2545-398X
ISSN (online)	2545-3998
Knowledge field: UDC code	UDC 81 UDC 82 UDC 008
Article Format	HTML/ PDF; PRINT/ B5
Article Language	Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish, Italian
Type of Access	Open Access e-journal
Type of Review	Double-blind peer review
Type of Publication	Electronic version and print version
First Published	2016
Publisher	Goce Delcev University, Faculty of Philology, Stip, Republic of Macedonia
Frequency of Publication	Twice a year
Subject Category	Language and Linguistics, Literature and Literary Theory, Education, Cultural Studies
Chief Editor	Ranko Mladenoski
Country of Origin	Republic of Macedonia
Online Address	http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL
E-mail	palimpsest@ugd.edu.mk Academia edu https://www.ugd.academia.edu/ PALIMPSESTПАЛИМПСЕСТ
	Research Gate https://www.researchgate.net/profile/Palimpsest_ Palimpsest2
Profiles	Facebook Palimpsest / Палимпсест Twitter https://twitter.com/palimpsest22 SCRIBD https://www.scribd.com/user/359191573/Palimpsest- Палимпсест

СОДРЖИНА / TABLE OF CONTENTS

15 ПРЕДГОВОР

Толе Белчев, уредник на „Палимпсест“

FOREWORD

Tole Belcev, editor of Palimpsest

ЈАЗИК / LANGUAGE

19 Gondo Bleu Gildas

COMPARAISON ET MARQUEURS COMPARATIFS EN DAN EST

Gondo Bleu Gildas

COMPARISON AND COMPARATIVE MARKERS IN DAN EAST

33 Luciana Guido Shrempf

ANALISI LINGUISTICA DI ALCUNE CARATTERISTICHE MORFOSINTATTICHE E LESSICALI DELLA COMUNICAZIONE SOCIALE IN ITALIA

Luciana Guido Shrempf

LINGUISTIC ANALYSIS OF SOME MORPHOSYNTACTIC AND LEXICAL CHARACTERISTICS OF SOCIAL COMMUNICATION IN ITALY

45 Rita Scotti Jurić, Isabella Matticchio

DAL BILINGUISMO AL PLURILINGUISMO, DALLA MULTICULTURALITÀ ALL'INTERCULTURALITÀ. ESSERE ITALIANI IN ISTRIA

Rita Scotti Jurić, Isabella Matticchio

FROM BILINGUALISM TO PLURILINGUALISM, FROM MULTICULTURALISM TO INTERCULTURALISM. BEING ITALIAN IN ISTRIA

55 Sanja Maglov

A GENRE-BASED ANALYSIS OF VARIATION IN THE SOCIAL SCIENCE AND MECHANICAL ENGINEERING ABSTRACTS IN ENGLISH AND SERBIAN

69 Gülşen Yılmaz

KALIP SÖZLER ve “YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ” ADLI DERS KİTABINDAKİ KALIP SÖZLERİN ANLAMSAL ve BAĞLAMSAL OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ

Gülşen Yılmaz

THE SEMANTIC AND CONTEXTUAL ASSESMENT OF CLICHÉ WORDS IN THE COURSE BOOK “TURKISH TEACHING SET FOR FOREIGNERS”

81 Виолета Јанушева, Христина Видевска

УПОТРЕБА НА ТОЧКАТА ВО ЗНАЦИТЕ ЗА ДИРЕКТНА РЕЧ ВО
МАКЕДОНСКИОТ СТАНДАРДЕН ЈАЗИК

Violeta Janusheva, Hristina Videvska

THE USE OF THE FULL STOP IN THE DIRECT SPEECH IN THE
MACEDONIAN STANDARD LANGUAGE

93 Zoran Nikolovski

AN OVERVIEW OF LANGUAGE POLICY IN FRANCE

101 Катарина Ѓурчевска Атанасовска, Соња Китановска-Кимовска

СТИЛОТ И ПРЕВЕДУВАЊЕТО НИЗ ПРИЗМАТА НА КОГНИТИВНАТА
УЛОГА НА ПРЕВЕДУВАЧОТ КАКО ПРИМАТЕЛ НА ТЕКСТОТ ПРИ
КРЕАТИВНИОТ ПРОЦЕС

Katarina Gjurchevska Atanasovska, Sonya Kitanovska-Kimovska

TRANSLATION AND STYLE PERCEIVED THROUGH THE COGNITIVE
ROLE OF THE TRANSLATOR AS A TEXT RECEIVER DURING THE
CREATIVE PROCESS

113 Марија Кусевска

ТЕОРЕТСКИ ПРЕТПОСТАВКИ НА ДИРЕКТНОТО И ИНДИРЕКТНОТО
ИЗРАЗУВАЊЕ

Marija Kusevska

THEORETICAL PERSPECTIVES OF DIRECTNESS AND INDIRECTNESS

125 Марија Леонтик

ВИДОВИ РЕЧЕНИЦИ ВО ТУРСКИОТ ЈАЗИК И НИВНИТЕ
ЕКВИВАЛЕНТИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

Marija Leontik

TYPES OF SENTENCES IN TURKISH LANGUAGE AND THEIR
EQUIVALENCE IN MACEDONIAN LANGUAGE

137 Деспина Минова

ПРИЛОЗИТЕ ВО РОМАНОТ „ЦРНА КНИГА“ ОД ОРХАН ПАМУК И
НИВНИТЕ ПРЕВОДНИ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО ПРЕВОДОТ НА ИЛХАМИ
ЕМИН

Despina Minova

ARTICLES IN THE NOVEL „BLACK BOOK“ BY ORHAN PAMUK AND
THEIR TRANSLATION EQUIVALENTS IN THE TRANSLATION OF ILHAMI
EMIN

КНИЖЕВНОСТ / LITERATURE

- 151 Ali Lihi**
DE L'ONOMASTIQUE ET DE L'ESPACE FICTIONNALISE:
L'AFFIRMATION DE L'IDENTITE DANS L'ŒUVRE DE MOHA SOUAG
Ali Lihi
ONOMASTICS AND FICTIONALIZED SPACE:
AFFIRMATION OF IDENTITY IN THE WORK OF MOHA SOUAG
- 161 Eva Mesárová**
SCRITTORE-TRADUTTORE E CULTURA LETTERARIA EUROPEA
Eva Mesárová
WRITER-TRANSLATOR AND EUROPEAN LITERARY CULTURE
- 171 Turgay Kabak**
RİZE İLİNDE ÖLÜM ETRAFINDA GELİŞEN HALK İNANIŞLARI
Turgay Kabak
SOCIAL BELIEFS DEVELOPED AROUND DEATH IN RIZE PROVINCE
- 179 Ignac Fock**
LA FOLIE DE FLAUBERT DANS LES MÉMOIRES D'UN FOU:
CONCILIER L'AUTOBIOGRAPHIE ET LA FICTION
Ignac Fock
FLAUBERT'S MADNESS IN MEMOIRS OF A MADMAN:
RECONCILING AUTOBIOGRAPHY AND FICTION
- 195 Eva Gjorgjievska**
LE DÉVELOPPEMENT ET LA DÉGRADATION D'UN PERSONNAGE
DE PROUST: LE BARON DE CHARLUS
Eva Gjorgjievska
THE DEVELOPMENT AND THE DEGRADATION OF A PROUSTIAN
CHARACTER: THE BARON DE CHARLUS
- 209 Danijela Kostadinović**
FEATURES OF SHORT STORIES FOR CHILDREN BY MOŠA ODALOVIĆ
- 217 Neslihan Huri Yiğit**
AFYONKARAHİSAR YÖRESİ KÖY SEYİRLİK OYUNLARINDAN
"DEVECİ" OYUNU
Neslihan Huri Yiğit
A THEATRICAL VILLAGE PLAY FROM AFYONKARAHISAR REGION:
"CAMELEER PLAY"

КУЛТУРА / CULTURE

- 227 Petar Namicev, Ekaterina Namiceva**
WOOD CARVING – TRADITIONAL ART EMBEDDED IN THE
HISTORIC OBJECTS
- 241 Стојанче Костов**
КОРЕОГРАФИЈА И СЦЕНСКА АДАПТАЦИЈА –
ФОРМИ НА СЦЕНСКО-УМЕТНИЧКА ПРЕЗЕНТАЦИЈА НА ОРСКАТА
ТРАДИЦИЈА (КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА)
Stojance Kostov
COREOGRAPHY AND STAGE ADAPTATION -
FORMS OF STAGE PRESENTATION OF THE FOLK DANCE TRADITION
(COMPARATIVE ANALYSIS)
- 251 Маја Манчевска**
УЛОГАТА НА ФЕМИНИЗМОТ ВО БОРБАТА ЗА ПОЛИТИЧКА
ПАРТИЦИПАЦИЈА
Maja Mancevska
THE ROLE OF FEMINISM IN THE STRUGGLE FOR POLITICAL PARTICI-
PATION

МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА / TEACHING METHODOLOGY

- 267 Tatjana Marjanović**
FOUR SUCCESSIVE GENERATIONS OF STUDENTS AND A GRAMMAR
TEST: SHOULD WE BE ALARMED?
- 281 Марија Тодорова, Татјана Уланска**
УСВОЈУВАЊЕ НА ШПАНСКИОТ ЈАЗИК КАКО ТРЕТ ЈАЗИК КАЈ
МАКЕДОНСКИТЕ СТУДЕНТИ
Marija Todorova, Tatjana Ulanska
ACQUISITION OF SPANISH AS A THIRD LANGUAGE BY MACEDONIAN
LEARNERS

ПРИКАЗИ / BOOK REVIEWS

293 Васил Тоциновски

ИДЕИТЕ И ИДЕАЛИТЕ НА XIX ВЕК ВО ПРИЛЕП И ПРИЛЕПСКО

Vasil Tocinovski

THE IDEAS AND IDEALS OF THE XIX CENTURY IN PRILEP
AND THE PRILEP REGION

297 Луси Караниколова-Чочоровска

„ХЕРАКЛЕЈА ЛИНКЕСТИС“ ОД ВАЊА АНГЕЛОВА ИЛИ: ЗА
ДРЕВНОСТА, СТАМЕНОСТА, ЧОВЕЧНОСТА И БЕСКОНЕЧНОСТА

Lusi Karanikolova-Chochorovska

„HERACLEA LYNCESTIS“ FROM VANJA ANGELOVA OR: ABOUT AN-
SCIENT HISTORY, TOUGHNESS, HUMANITY AND INFINITY

ДОДАТОК / APPENDIX

305 ПОВИК ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ТРУДОВИ

ВО МЕЃУНАРОДНОТО НАУЧНО СПИСАНИЕ „ПАЛИМПСЕСТ“

CALL FOR PAPERS

FOR THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL “PALIMPSEST”

ПРЕДГОВОР

Шестиот број на меѓународното научно списание „Палимпсест“ доаѓа како потврда на заложбите од уредниците на оваа научна публикација, но и на раководството и на сиот наставен кадар од Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, за поставување на квалитетот на списанието во секоја смисла на едно повисоко ниво во однос на сите претходно објавени броеви. Впрочем, трудовите што се објавуваат во овој број од списанието и нивната солидна научно-истражувачка вредност го илустрираат зголемениот интерес на лингвистите, книжевните теоретичари, историчари и критичари, културолозите и методичарите на наставата од Македонија и од странство за учество во креирањето на секој нареден број. Имено, во шестиот број на „Палимпсест“ се приложени 25 научни, стручни и прегледни трудови на автори од Македонија (од Универзитетот „Гоце Делчев во Штип, од Универзитетот „Св. Климент Охридски“ од Битола и од Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ од Скопје), но и од други земји како што се Србија, Хрватска, Словенија, Босна и Херцеговина, Словачка, Турција, Брегот на Слоновата Коска и Мароко, во петте постојани рубрики од списанието: Јазик, Книжевност, Култура, Методика на наставата и Прикази. Очигледно е дека за меѓународното научно списание „Палимпсест“, полека но сигурно, се прошируваат сферите на интерес во голем број научни кругови во разни држави од нашата планета. Во таа смисла, пријатно изненадува покажаниот огромен интерес за објавување на научни и стручни трудови во „Палимпсест“ од нашите почитувани колешки и колеги од африканскиот научен круг.

Од друга страна, преку интересот на странските истражувачи за нашето списание, на индиректен начин и Филолошкиот факултет од Штип ја продлабочува и ја проширува научната соработка со поголем број странски универзитети што е во духот на современото високо образование во светски рамки. Во таа смисла, со задоволство можеме да констатираме дека меѓународното научно списание „Палимпсест“ дава значаен прилог во развојот и растежот на нашиот Факултет на меѓународно ниво.

Нема сомнение дека ова наше меѓународно научно списание и натаму ќе се развива по нагорна линија со што ќе нуди значаен придонес во унапредувањето и афирмирањето на македонската, но и на светската модерна научно-истражувачка работа од областите лингвистика, наука за книжевноста, методика на наставата и културологија. Упорноста и ентузијазмот на големиот број учесници од 17 земји во светот коишто се вклучени во креирањето на секој број од „Палимпсест“ претставуваат солидна основа за нашата верба во брзиот растеж на квалитетот на оваа меѓународна научна публикација. Со таква верба и ви ги нудиме за читање трудовите од шестиот број на „Палимпсест“.

Толе Белчев, уредник на „Палимпсест“

FOREWORD

The sixth issue of the international scientific journal “Palimpsest” is not only a confirmation of the efforts of the editors of this scientific publication, but also of the management and the academic staff of the Faculty of Philology at Goce Delcev University - Stip for raising the journal’s quality in every sense to a higher level in relation to all previously published issues. In fact, the papers published in this issue and their solid scientific and research value illustrate the growing interest of linguists, literary theorists, historians and critics, cultural scientists and teaching methodologists from Macedonia and abroad for participating in the creation of each upcoming issue. Namely, the sixth issue of “Palimpsest” contains 25 research, theoretical and review papers by authors not only from Macedonia (from Goce Delcev University in Stip, St. Kliment Ohridski University in Bitola, and St. Cyril and Methodius University in Skopje), but also from other countries such as Serbia, Croatia, Slovenia, Bosnia and Herzegovina, Slovakia, Turkey, Ivory Coast and Morocco, in the five permanent sections of the journal: Language, Literature, Culture, Teaching Methodology and Book Reviews. It is obvious that the international scientific journal “Palimpsest” slowly but surely expands its areas of interest in many scientific circles in many countries worldwide. In that sense, it is a pleasant surprise that there is great interest in publishing research and theoretical papers in our journal by our respected colleagues from the African scientific circles.

On the other hand, through the interest of foreign researchers the Faculty of Philology in Stip indirectly deepens and extends the scientific cooperation with a number of foreign universities, which is in the spirit of contemporary higher education worldwide. In that sense, we can gladly state that the international scientific journal “Palimpsest” gives a significant contribution to the development and growth of our Faculty internationally.

There is no doubt that this international scientific journal will continue to develop in an upward direction, which will offer significant contribution to the promotion and affirmation of the Macedonian as well as the world’s modern scientific and research work in the fields of linguistics, literary theory, teaching methodology and culture. The persistence and enthusiasm of the large number of participants from 17 countries in the world involved in the creation of every issue of “Palimpsest” provide a solid basis for our belief in the rapid growth of the quality of this international scientific publication. With such faith, we invite you to read the papers in the sixth issue of “Palimpsest”.

Tole Belcev, editor of “Palimpsest”

УПОТРЕБА НА ТОЧКАТА ВО ЗНАЦИТЕ ЗА ДИРЕКТНА РЕЧ ВО МАКЕДОНСКИОТ СТАНДАРДЕН ЈАЗИК

Виолета Јанушева

Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Македонија
violetajanuseva@gmail.com

Христина Видевска

Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Македонија
hristina.videvska@gmail.com

Апстракт: Почитувањето и доследната примена на правописната норма во секојдневната пишана практика влијае врз нејзиното чување, негување, култивирање и врз нејзината афирмацијата, а тоа, пак, од своја страна, придонесува за чување и унапредување на јазичниот идентитет. Оваа норма, од една страна, треба да биде доволно флексибилна за да може да ги дообјаснува и прецизира веќе постојните правописни правила со цел да се зголеми можноста за генерализација, но, од друга страна, и доволно стабилна за да не ги менува веќе установените правописни правила кои се во употреба подолго време.

Имајќи предвид дека е точката основен и најупотребуван правописен и интерпункциски знак, како и дека во пишаната практика во однос на нејзината употреба во знаците за директна реч се јавуваат различни решенија, целта на овој труд е да испита дали се направени одредени промени во правилата што ја регулираат употребата на точката во знаците за директна реч во двете изданија на Правописот (1998 и 2017). Истражувањето има квалитативна парадигма и дескриптивен дизајн. Примерокот го сочинуваат правилата за употреба на точката во знаците за директна реч во двете изданија на Правописот, а пишаната практика ја претставуваат електронски извори, публикувани во РМ во 2018. Од методите за обработка на податоците и за донесување заклучоци се употребуваат анализа, синтеза и компарација. Истражувањето покажува дека во однос на употребата на точката во знаците за директна реч, меѓу двете изданија на Правописот, постои значајна и суштинска разлика, како резултат на што се забележуваат евидентни разлики во пишаната практика.

Клучни зборови: *точка, знаци за директна реч, пишана практика.*

1. Вовед

Општеството постојано се менува, а тие промени секогаш се одразуваат и на јазикот како на жива материја во една средина. Оттука, Правописот на секој јазик треба неминовно да ги следи овие промени, да пропишува правила за новите зборови што постојано навлегуваат во јазикот, да ги дообјаснува и прецизира и новите, но и веќе постојните правила, со цел да се зголеми

можноста за нивна генерализација и пишаната практика да биде колку што е можно поизедначена. Правописот е неопходна алатка во секојдневната работа не само на лингвистите туку и на сите оние кои на каков било начин се занимаваат со јазикот и кои се често исправени пред дилемата дали поимот што ќе го напишат или треба да го напишат е во согласност со правилата од Правописот или е тоа погрешно зашто во меѓувреме некои правила претрпеле промени.

Познавањето на правописната норма на македонскиот стандарден јазик, во најголема мера, влијае врз општата писменост на поединецот, односно врз оформување на пишаниот текст во согласност со фонетско-фонолошките, морфолошките, лексичките и синтаксичките особености на македонскиот јазик. Во таа смисла, секое ново издание на Правописот треба да даде одговор на голем број прашања и дилеми поврзани со стандарднојазичната норма на македонскиот јазик и да биде чекор напред во заложбите за зачувување на нашиот јазик.

Имајќи предвид дека е точката основен и најупотребуван правописен и интерпункциски знак, како и дека во пишаната практика во однос на нејзината употреба во знаците за директна реч се јавуваат различни решенија, целта на овој труд е да испита дали се направени одредени промени во правилата што ја регулираат употребата на точката во знаците за директна реч во двете изданија на Правописот (1998 и 2017).

2. Претходни истражувања

Истражувања на правилата за употребата на точката во знаците за директна реч досега не се направени. Меѓутоа, голем е бројот на истражувања поврзани со разни сегменти од правописот, што претставува индикатор дека постои неусогласеност помеѓу правописната норма и пишаната практика. Во продолжение се наведуваат одредени релативно понови истражувања. Одделни истражувања укажуваат на потребата од вклучување на косата црта во категоријата на постојните интерпункциски и правописни знаци, како и на потребата од нови правила во однос на употребата на големата, односно малата буква. (Велковска, 2000, стр. 52–58; Миовска, 2000, стр. 74–83; Јанушева, Јуруковска, 2015, стр. 505–522; Јанушева, Јуруковска, 2016, стр. 267–282). Некои, пак, ја истакнуваат непрецизноста на одредени правописни правила што доведува до нивно двојно толкување и до различни правописни решенија во пишаната практика, а ги нагласуваат и погрешните податоци во учебниците по Македонски јазик, што доведува до намалување на нивниот квалитет. (Петковска, 2010, стр. 289–294; Јанушева, Јуруковска, 2016, стр. 233–246; Јанушева, Јуруковска, 2017, стр. 1–21; Лазаревска, А, 2018). Постојат и истражувања што укажуваат на отстапувања од правилата за пишување на сложените именки што се пишуваат полуслеано, за отстапувања што се јавуваат во употребата на цртата и цртичката, наводниците, изгледот на интерпункциските знаци како резултат на несоодветна информатичка реализација, како и за отстапувањата од други правописни и интерпункциски знаци. (Богдановски, 2001, стр. 81; Тантуровска, 2010, стр. 365–375; Тасеска,

2012; Јуруковска, 2016; Јанушева и Јуруковска, 2017, стр. 1–16; Димовска, 2017; Јанушева, 2017, стр. 15–28).

Прегледот покажува дека е голем бројот на трудови кои се однесуваат на различни сегменти од правописот. Од заклучокот во сите овие трудови се гледа дека авторите очекуваат некое следно издание на Правописот да ги разреши дилемите и да понуди попрецизни и појасни правила со што би се избегнале двојни решенија во пишаната практика.

3. Методологија на истражувањето

Во Правописот од 2017 г., се истакнува дека потребата од негово проширување и дополнување тлееше долго време, со оглед на тоа што општествениот развој неминовно бара да биде следен од соодветниот развој на јазикот. Во Правописот се наведува дека потребата од ново издание беше голема затоа што од последното осовременување на правописот беа поминати речиси 20 години. (Правопис, 2017, v, vi). Авторите на Правописот истакнуваат дека неговото подновување не значи негово суштинско менување, туку значи дека некои поглавја претрпеле измени и дополнувања, доуточнувања и дообјаснувања, претставени колку што е можно поедноставно, за да бидат достапни за поширок круг корисници. (Правопис, 2017, v, vi).

Оттука, се наметнува потребата од споредба на двете изданија на Правописот во однос на употребата на точката во знаците за директна реч за да се согледа дали се направени суштински промени, и, ако се направени, каква е нивната имплементација во пишаната практика. Истражувањето има квалитативна парадигма и дескриптивен дизајн. Примерокот го сочинуваат правилата за употреба на точката во знаците за директна реч во двете изданија на Правописот (1998 и 2017). Пишаната практика ја претставуваат електронски извори, публикувани во РМ во 2018 г. Од методите за обработка на податоците и за донесување заклучоци се употребуваат анализа, синтеза и компарација.

4. Резултати и дискусија

На почеток да ги разгледаме правилата што се наоѓаат во делот *Точката како интерпункциски знак* во двете изданија на Правописот. Во Правописот од 1998 г. (стр. 113–114, т. 297 а), се укажува дека точка се пишува на крајот од расказна (потврдна или одречна) реченица, без оглед дали е реченицата проста или сложена. Во овој дел од Правописот не се застапени правила за употреба на точката во знаците за директна реч. Информации за употребата на точката во знаците за директна реч се наоѓаат во делот *Знаци за директна реч* (Правопис, 1998, стр. 142–146). Ова правило од Правописот од 1998 г., во малку изменет вид, се повторува и во Правописот од 2017 (стр. 83–86, т. 212), во кој се вели дека точка се пишува на крајот од секоја расказна реченица или на крајот од секоја логички напишана мисла што претставува една заокружена целина и што се пренесува како расказна реченица (проста или сложена). Во Правописот од 2017 (стр. 83–86), во делот *Точката како интерпункциски знак*, покрај ова основно правило што ја регулира употребата на точката, наведени

се уште три правила со кои се регулира употребата на точката во знаците за директна реч. Според тоа, постои разлика во концепцијата на двете изданија на Правописот, во она од 1998 г. во делот *Точката како интерпункциски знак* нема други правила што се однесуваат на употребата на точката во знаците за директна реч, додека во она од 2017 г. во делот *Точката као интерпункциски знак* се наведени уште три правила што ја регулираат употребата на точката во знаците за директна реч. Како и да е, оваа разлика не е суштинска. Оттука, имајќи предвид дека е точката основниот интерпункциски знак и дека правилото за употребата на точката на крајот од секоја расказна реченица се усвојува уште од најмала возраст, како и дека правилото е во употреба речиси 20 години, се заклучува дека е ова правило зацврстено меѓу зборувачите на македонскиот јазик и дека, генерално, нема проблеми во неговата примена во пишаната практика.

Веќе се спомена дека во Правописот од 1998 (стр. 142–146), употребата на точката во знаците за директна реч се регулира во делот *Знаци за директна реч*. Во т. 394 (Правопис, 1998, стр. 144), се вели дека ако пред директната реч се наоѓаат зборови што ја појаснуваат неа, тогаш со завршниот дел од наводниците се постапува вака: **а)** Ако реченицата што е во директна реч нормално завршува со точка, тогаш првин се пишува завршниот дел од наводниците, а потоа се става точка: *Дојде мајсторот и рече: „И тоа можам да го направам“*. **б)** Ако, пак, реченицата што е во директна реч завршува со прашалник, извичник или со неколку точки, тогаш се пишуваат првин тие знаци, а потоа се става завршниот дел од наводниците: *И стариот ги праша: „Бргу ли ќе се вратите?“ – Се разнесе вик: „Напред, другари!“ – Се фати за образи и жално проусти: „Боже, колку сум опаднал во овие неколку дена...“* Во овој дел уште се нагласува дека точката од практични причини не се пишува по излезните наводници доколку реченицата завршува со прашалник, извичник или три точки, иако природно се очекува нејзината употреба на тоа место. Оттука, значи во изданието на Правописот од 1998 г., јасно е направена дистинкција меѓу употребата на точката, прашалникот, извичникот и трите точки во знаците за директна реч. Ако е реченицата расказна, тогаш се пишува излезниот дел од наводниците, па потоа доаѓа точката. Ако, е, пак, реченицата прашална, извична или недовршена, тогаш се пишуваат прво тие знаци, а потоа доаѓа точката. Иако во Правописот не постои објаснување за ова разграничување и не може да се најде мотивација за него, сепак, правилото е во употреба речиси 20 години, па, како такво е зацврстено во свеста на зборувачите на македонскиот јазик, па, исто како и во претходниот случај, ретко се среќава отстапување од ова правило во пишаната практика.

Во Правописот од 2017 г. (стр. 85, т. 221 а), во делот *Точката како интерпункциски знак* се истакнува дека точка се пишува по излезните наводници или полунаводници **кога делот во наводниците или полунаводниците е вметнат во исказот и е на крајот на реченицата**, а наведени се следниве примери: *Денес празнуваше Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“*. – *Таа ја исполни песната „Црно и бело е сè“*. Од напишаното во т. 221 а, јасно е дека точката се пишува по излезните наводници. Иако не се споменува природата на делот што се izdelува во наводници, ова правило се

однесува на правилото за употребата на наводниците во кое се истакнува дека меѓу наводници се ставаат имиња на: установи, весници, филмови, книги, хотели, здруженија, училишта, улици итн. (Правопис, 2017, стр. 124, т. 300). Со истражувањата на Јанушева (2017) и Димовска (2017), веќе е констатирано дека делот *итн.* може да воведува дилеми во однос на други имиња што би можеле да се изделат во наводници. Како и да е, јасно е дека точката се пишува по излезните наводници и јасно е дека името се наоѓа на крајот од реченицата. Во дел-реченицата од ова правило во која се вели дека *делот што се изделува е вметнат во исказот* е неопходна промена, зашто употребата на глаголската лексема *вметнува* внесува поинаква конотација. Поприродно е да се напише дека делот што се изделува е составен дел од реченицата. Ова правило не е во директна врска со употребата на точката во знаците за директна реч, но, сепак, е многу важно зашто е поврзано со одредени дилеми за кои ќе стане збор подолу.

Во следната точка од Правописот од 2017 г. (стр. 85, т. 221 б), пак, во делот *Точката како интерпункциски знак*, се вели дека точка се пишува пред излезните наводници **кога делот што се издвојува претставува цела реченица, цитат или директен говор кога тој се наоѓа по авторските зборови**, а наведени се следниве примери: *На ѕидот пишуваше „Смрт или слобода! Земјо, секогаш ќе ти останеме верни.“ – „Сè што е убаво е ретко.“ – Таа му рече на момчето: „Дотука било нашето.“* Понатаму, во т. 221 б, јасно се укажува на природата на делот што се издвојува – тоа може да е цела реченица, цитат или директен говор, кој следи по зборовите на авторот. Точката се пишува по излезните наводници. Според тоа, јасно е дека во Правописот од 2017 г. е направена суштинска промена во однос на употребата на точката во директната реч. Според Правописот од 1998 г., во овој случај, точката се пишува по излезните наводници, а според Правописот од 2017 г., точката се пишува пред излезните наводници. Во Правописот од 1998 г. не може да се најде мотивација за разликите во употребата на точката во знаците за директна реч во однос на прашалникот, извичникот и трите точки. И во Правописот од 2017 г. не постои никакво објаснување за новото решение, имено за употреба на точката пред излезните наводници. Нема логика објаснувањето за ова решение да се бара ниту во интонацијата, зашто е познато дека трите знака, точката, прашалникот и извичникот, служат за бележење на интонацијата. Мотивацијата за промената во новото издание на Правописот може единствено да се бара само во настојувањето да се усогласи пишувањето на точката пред излезните наводници, со пишувањето на прашалникот, извичникот и трите точки пред наводниците. Најверојатно, авторите сметале дека употребата на точката во оваа позиција не треба да претставува исклучок во однос на другите знаци, па затоа и ја направиле оваа промена. Меѓутоа, овој начин на употреба на точката пред излезните наводници неминовно го поставува прашањето за тоа од што е дел точката. Ако се има предвид дека точката се пишува по секоја логички напишана мисла што ја претставуваме како реченица се поставува прашањето за тоа дали е точката дел од делот што се изделува, односно се става во наводници, или, пак, од целата реченица. Во таа смисла, решението што би ја издначило

употребата на наводниците по прашалникот и извичникот и трите точки со употребата на точката во знаците за директна реч, би било многу положично, имајќи предвид дека наведените знаци се основни знаци и дека се изучуваат и усвојуваат уште од најмала возраст. Значи, логично е да се стават наводници за да се покаже дека завршува, на пример, директната реч, а дури потоа точка, прашалник, извичник или три точки, во зависност од природата на исказот за да се покаже дека завршува целиот исказ, односно целата реченица. Исто така, логично би било точката, прашалникот, извичникот и трите точки да се стават по излезните наводници. На тој начин, се зацврстува впечатокот дека знакот се однесува на целата реченица, а не само на одделен дел од реченицата.

Иако постојат суштински разлики во ова правило во двете изданија, сепак, и во двете изданија не се нуди решение во однос на одредени дилеми. Да претпоставиме дека делот што се izdelува од т. 221 а, е составен дел од една подолга реченица што се izdelува, како на пример: *Во написот пишуваше: „Конески ја збогати поетската мисла. Во тоа, несомнено, голема улога имаше неговата ?Везилка?* Како да се постапи, во овој случај, во однос на употребата на наводниците и точката. Се поставува прашање дали ќе се стават наводници, па потоа точка имајќи го предвид правилото од т. 221 а, или, пак, ќе се стави точка, а дури потоа наводниците, имајќи го предвид правилото од т. 221 б. Името на песната треба да се стави во наводници, но во наводници е ставен и делот што се izdelува, односно една подолга реченица. Во двете изданија на Правописот се izdelуваат и полунаводниците (1998, стр. 142; 2017, стр. 128), но ниту во едно од изданијата не постои правило што регулира дека тие може да се употребат во име на песна. Единствен логичен одговор е да се стават два пати излезните наводници, еднаш за да го означат името што е составен дел на исказот, а втор пат за да се означи дека е целата реченица дел што се izdelува, а дури потоа точката. Оваа иста дилема се јавува и во случаите кога делот што се izdelува од т. 221 а е дел од цитат, што, исто така, се izdelува или од директен говор кој се наоѓа по авторските зборови, но, исто така, се izdelува. На пример, *„Конески ја збогати поетската мисла со неговата ?Везилка? – или По тој повод, Х истакна: „Конески ја збогати поетската мисла, а во тоа, несомнено, голема улога одигра неговата ?Везилка?*

Во Правописот од 2017 г., правилото за пишување на точката пред излезните наводници се повторува кај делот за употреба на наводници. (2017, стр. 123 – 125, т. 296). Правилото вели дека пред излезните наводници се пишува некој друг интерпункциски знак (точка, извичник, прашалник, три точки) според природата на исказот или реченицата, цитатот или директната реч, а наведени се примерите: *Без да помисли, таа им рече на девојките: „Тоа е, сега е моментот.“ – Во право е професорот кога вели: „Некаков организиран општествен отпор кон турцизмите нема.“ – Застана и гласно прозборе: „Дали ќе имам сила да ја издржам трката?“* Истото правило се повторува и кај знаците за директен говор (2017, стр. 126–129, т. 308) и се објаснува дека кога пред директниот говор се наоѓаат зборови што го појаснуваат исказот, излезните наводници се пишуваат по знакот точка: *Вечерта Марија го прекори: „Доста е. Треба да мислиш на својата иднина.“*

Важно е да се напомене дека и во самиот Правопис од 2017 г. постојат колебања, недоследности и дилеми во однос на правилото за употребата на точката пред излезните наводници. Имено, во поглавјето *Правописни знаци* има еден пример во кој точката и наводниците не се напишани според правилото што е дадено во претходното поглавје *Интерпункција*, а внесува дилеми и за употребата на точката по трите точки. Наведен е следниот пример: *Тој „ја предочи оригиналната собирачка постапка на овој прилепски терзија, укажувајќи на тоа дека во Цепенковите народни записи треба да гледаме наш прв вистински прозаист (...) Идните истражувања на собирачко-писателскиот портрет на Цепенков во целост ја потврдија првично изнесената констатација на Конески за Марковата собирачка дејност од подрачјето на народното творештво“*. Од овој пример, може да се согледа следново: Иако во Правописот од 2017 (стр. 85, т. 220) се вели дека точка не се пишува по други знаци на крајот од реченицата, односно по прашалник, извичник или три точки, овде може да се види дека точка е напишана по трите точки кои според новововеденото правило (Правопис, 2017, стр. 117, т. 274), се пишуваат без празно место пред нив, без белина по последниот збор, а по нив следува празно место кога исказот продолжува. Од друга страна, во делот за употребата на загради (Правопис, 2017, стр. 118–120, т. 284 б), се вели дека при цитирање во загради се ставаат три точки за да се означи намерно испуштен текст, меѓутоа во наведените примери нема точка по трите точки меѓу двете реченици: *Целните зависнословжени реченици имаат допирни точки со причинските (...) Така, реченицата...* На стр. 134, во т. 312 ж, во правилото што ја регулира употребата на заградите како правописен знак, пак, за точката како правописен знак се вели дека таа се пишува по три точки кои се ставени во заграда, со кои се нагласува дека е изоставен дел од реченицата. Понатаму, од примерот се забележува дека прво се напишани излезните наводници, а точката е ставена на крајот на реченицата, што е спротивно на новото правило од т. 212 б, односно на крајот да се напише точката, па потоа излезните наводници. Оттука, информациите наведени во двете поглавја се контрадикторни и не се јасни и прецизни.

Дилема се јавува и во делот за употребата на запирката како интерпункциски знак. (2017, стр. 95, т. 253). Ова правило вели дека запирката се пишува за да се оддели дополнување во форма на збор или зборовен состав преземен од директниот говор или од натписи, наслови, забелешки и сл. Наведениот пример е: *Овде внесете една од двете можности, „без приговор“ или „на своја рака“*. Очигледно е дека прво се напишани наводниците, а потоа точката, што значи дека се почитува т. 221 а, за тоа дека делот што се izdelува треба да се наоѓа на крајот од реченицата. Но ако се претпостави дека зборовните состави што се izdelуваат во наводници се преземени од директен говор, според т. 221 б, на крајот од реченицата би требало точката да се стави пред излезните наводници, како што е регулирано во Правописот од 2017. Кој ќе определи како да се толкува делот што се izdelува? Дали е правилно да се примени правилото од т. 221 а или она од т. 221 б? Дали делот што се izdelува е преземен од наслов, натпис или забелешка или, пак, од директен говор? Оттука, можно е двојно толкување, па, според тоа, и точката

ќе се наоѓа на различно место, пред или по излезните наводници. Понатаму, во делот што ја регулира употребата на двете точки као интерпункциски (2017, стр. 117, т. 273), исто така, се забележува дилема. Имено во ова правило се вели дека двете точки може да се изостават при пренесување на директен говор или цитат ако нема воведувачки зборови или ако се пренесува само збор или зборовен состав. Меѓу другите, наведени се примерите: *Тоа е тој „ред воспоставен од хаосот“*. *Навистина „ништо не е повидливо и поприсутно од твоето отсуство“*. Како да се толкува делот што се izdelува? Дали како директен говор, како зборовен состав или, пак, цитат? Ако се прифати дека делот што се издвојува е цитат, дали само затоа што се наоѓа на крајот од реченицата овде треба да се примени правилото од т. 221 а, а не она од т. 221 б? Поглавјата *Интерпункција* и *Правописни знаци* се напишани од различни автори и можеби тоа е причината поради која се јавуваат различни примери за пишување на точката во дел што се izdelува, а претставува завршена или незавршена мисла. Друго објаснување е дека станува збор за превид, но, сепак, ова е уште еден доказ дека правилото да се пишува точката, а потоа излезните наводници е ново и ќе биде потребно време за да почне да се применува, имајќи ја предвид веќе утврдената практика, како и недоследностите и дилемите во самиот Правопис.

Што покажува пишаната практика во врска со овие правила? Примерите што се наведуваат во продолжение се преземени од неколку електронски извори. Во однос на цитатите, примерите покажуваат дека се среќаваат цитати во кои точката се става пред излезните наводници: *„Да се биде сам е подборо отколку да се биде со погрешна личност.“* – *Л. Лолит* (crnobelo.com, 6.6.2018); *„Понекогаш мора да бидете и убавицата и сверот.“* (crnobelo.com, 6.6.2018), но и дека се среќаваат и примери во кои во izdelениот цитат прво се пишуваат наводниците, а потоа точката: *„Оној кој изневерил еднаш, со сигурност ќе изневери пак“*. (crnobelo.com); *„Скопје доживеа невидена катастрофа, но Скопје повторно ќе го изградиме со помошта на целата заедница. Тоа ќе стане гордост и симбол на братството и единството, на југословенската и светската солидарност. Тито Скопје, 27 јули 1963 година“*. (novamakedonija.com.mk, 18.7.2018); *Вокер, кој во тоа време беше шеф на верификациската мисија на ОБСЕ во Косово, рече дека жртвите биле цивили и дека нивните убиства претставуваат „злосторство против човештвото“*. (prizma.mk., 9.5.2017); *Од таму потсетуваат дека „постои меѓународна потерница од страна на Србија за поранешниот командант на ОВК, Џезаир Шакири Хоџа кој е под обвинение дека е еден од организаторите за нападот на преминот Доброшин кај Прешевската долина, но и дека тој се наоѓа на црната листа на САД.“* (meta.mk., 9.5.2018).

При пренесување на директниот говор, во поголем број примери, се среќава точка по излезните наводници: *„Многу сум среќен. Ова во животот не сум го очекувал. Делав сум ги заборавил, а ниту знаев дека имам волку пријатели што ќе дојдат на оваа изложба. Ви благодарам на сите. Мозокот ми застана, не знам што друго да ви кажам“*. (sdk.mk., 24.5.2017); *„Таа енергија потоа тој ја насочува во творештвото, веќе 70 години“*. (sdk.mk., 24.5.2017); *Неговиот Блаже Конески е поставен во централните простории*

на МАНУ и како што вели академик Луан Старова: „Иако е во бронза како да продолжува да зборува и да го упатува својот разумен и одмерен збор, толку неопходен за својата земја започнат од кодификацијата на јазикот и литературата“. (*sdk.mk.*, 24.5.2017); Рамуш Харадинај, на вчерашната прес-конференција по седницата на Владата, на прашањето да ги прокоментира изјавите на претседателот на Косово Хашим Тачи за корекцијата на границата меѓу Косово и Србија, изјави дека „границите на Косово се утврдени со војна, и само со војна можат да се поместат“. (*mkd.mk.*, 8.8.2018); Тој додаде дека она што „преостанало меѓу Косово и Србија е реципрочно признавање во рамки на сегашните граници“. (*mkd.mk.*, 8.8.2018); Републиканецот Ранд Пол од Кентаки, поддржувач на Трамп, кој во последниве неколку дена беше во Москва каде имал средба со руски пратеници, изјави: „Имав чест да доставам писмо од претседателот Трамп до Владимир Путин“. (*voanews.com.*, 8.8.2018). Погрешно напишаните наводници се чести во електронските извори, но тие не се предмет на елаборацијата.

5. Заклучок

Истражувањето покажува дека во новото издание на Правописот од 2017 г., и покрај тоа што се наведува дека промените нема да се суштински, сепак, е направена суштинска промена во правилата што ја регулираат употребата на точката во знаците за директна реч во однос на Правописот од 1998 г. Од истражувањето се гледа и дека оваа промена ги засегнува и правилата што се однесуваат на други знаци, поради можноста тие правила различно да се толкуваат во однос на новововеденото правило, а тоа, пак, од своја страна, придонесува за појава на дополнителни дилеми во употребата на точката во знаците за директна реч. Ако на ова се додадат и веќе зацврстеното правило во Правописот од 1998 г. за пишување на точката по излезните наводници во расказни реченици, недоследностите во Правописот од 2017 г., како и постојните разлики во практичната примена на новововеденото правило, се зголемува веројатноста дека ќе постои неусогласеност меѓу пишаната практика во однос на употребата на точката во знаците за директна реч и Правописот. Правописот е конвенција што мора да се почитува, но дали новото правило ќе ја зацврсти својата употреба или не, ќе покаже времето до издавањето на следно издание на Правописот кое треба да ги земе предвид овие недоследности и дилеми.

Користена литература

Извори – кирилица

Богдановски Д. (2001). Позначајни потсетувања и прашања од правописот и правоорот. *Јазикот во практиката*, бр. 13, стр. 81. Скопје: Здружение за примена на македонскиот литературен јазик во службената комуникација.

Велковска С. (2000). Правопис – узус – норма. *Зборник на трудови: Македонскиот јазик во јавното општење*. стр. 52–58. Скопје: Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“.

Видоески, Б., Димитровски, Т., Конески, К., Угринова-Скаловска, Р. (1998). *Правопис на македонскиот литературен јазик*, XVI коригирано издание. Скопје: Просветно дело.

Група автори. (2017). *Правопис на македонскиот јазик*. Скопје: Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“.

Димовска, А. (2017). *Употребата на наводниците во пишаната практика на македонскиот стандарден јазик*. Битола: Педагошки факултет. Необјавен магистерски труд.

Јанушева, В., Јурукоска, Ј. (2014). Правописот на македонскиот стандарден јазик во практична употреба. „*Филолошки студии*“, т. 2, стр. 505–522. Скопје: Институт за македонска литература, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“.

Јанушева, В., Јурукоска, Ј. (2015). Големата (малата буква) во пишаната практика на стандардниот македонски јазик (поими од областа на образованието). „*Филолошки студии*“, бр. 2, *Современиот социум во културата, јазикот, литературата*, стр. 267–282. Скопје: Институт за македонска литература, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“.

Јанушева, В. (2017). Правилна употреба на наводниците – услов за стабилноста на јазичната норма. *Меѓународно списание за лингвистика, литература и култура „Палимпсест“*, т. 2 (3), стр. 15–28. Штип: Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет.

Јурукоска, Ј. (2016). Цртата и цртичката во пишаната практика на македонскиот стандарден јазик. Битола: Педагошки факултет. Необјавен магистерски труд.

Лазаревска, А. (2018). Правописните содржини во наставата по Македонски јазик во основното образование. Битола: Педагошки факултет. Необјавен магистерски труд.

Миовска, В. (2000). Грешки при употребата на големата буква во печатот. *Зборник на трудови: Македонскиот јазик во јавното општење*, стр. 74–83. Скопје: Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“.

Петковска, Б. (2010). Македонскиот стандарден јазик како средство и содржина во одделенската настава. *Меѓународен македонистички собир*, стр. 289–294. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Филолошки факултет.

Тантуровска Л. (2010). Употребата на интерпункциските знаци во насловите од печатените медиуми, *Меѓународен македонистички собир*, стр. 365–375. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Филолошки факултет.

Тасеска, М. (2012). Правописните грешки во писменото изразување кај учениците од I и II циклус од основното образование. Битола: Педагошки факултет. Необјавен магистерски труд.

Извори – латиница

Januševa, V., Jurukovska, J. (2016). The relevance of the difference between punctuation and orthographic marks in teaching the Macedonian language in primary education. *International Journal of Language Academy*, v. 4 (2), pp. 233- 246 doi: 10.18033/ijla. 385.

Januševa, V., Jurukovska, J. (2017). The orthography of the compound nouns in the Macedonian language – implications in teaching orthography. *European Journal of Foreign Language Teaching*, v. 2, i. 1, pp. 1–21 doi: 10.5281/zenodo.229753.

Ексерпти

24.5. 2017. Сум си ги заборапил делата и не знаев дека имам волку пријатели, го прослави 90. роденден скулпторот Митриќески во МАНУ. [sdk.mk. https://bit.ly/2HMpydN](https://bit.ly/2HMpydN), 7.6. 2018.

9.5. 2017. Остра реакција на Вучиќ на изјавата на Вокер за обединување на Албанците. [prizma.mk. https://bit.ly/2uLXhAu](https://bit.ly/2uLXhAu), 22.7. 2018.

- 9.5. 2018. Фракционерите на ВМРО-ДПМНЕ бараат оставка од министерот Спасовски за изјавата на Хоџа. meta.mk. <https://bit.ly/2v2vk6F>, 22.7. 2018.
- 18.7. 2018. Се враќаат буквите од изјавата на Тито на фасадата на Музеј на Град Скопје. novamakedonija.com.mk. <https://bit.ly/2JQeayK>, 22.7. 2018.
- Харадинај: Границите не се поместуваат со зборови туку со војна. mkd.mk. <https://bit.ly/2Onob9f>, 8.8. 2018.
- Сенаторот Ранд Пол му пренел порака на Путин од Трамп. voanews.com. <https://bit.ly/2MfthH4>, 8.8. 2018.
- Животот не завршува кога ќе умреш, туку кога ќе изгубиш надеж. crnobelo.com. <https://bit.ly/2MmnSeB>, 6.6. 2018.
- И беше потребен херој, па стана тоа: 8-ми Март и 11 цитати за славење на жената. crnobelo.com. <https://bit.ly/2MIIMe1>, 6.6. 2018.
- Љубовта е игра во која еден мора да изневери - Моќни цитати за неверството и прелубата. crnobelo.com. <https://bit.ly/2JRYlww>, 6.6. 2018.

Violeta Janusheva

St. Kliment Ohridski University, Republic of Macedonia

Hristina Videvska

St. Kliment Ohridski University, Republic of Macedonia

The Use of the Full Stop in the Direct Speech in the Macedonian Standard Language

Abstract: The respect and the consistent implementation of the orthographic norm in the everyday written practice affect its cultivation and affirmation. This contributes to the preservation and promotion of the language identity. This norm, on one side, should be flexible enough in order to explain and precise the already existing rules and to increase the possibility for their generalization. Yet, on the other side, it should be stable enough in order not to change the already established rules that are in use for a long time.

Bearing in mind that the full stop is the basic and the most used orthographic and punctual mark, as well as that in the written practice regarding its use in the direct speech there are many different solutions, the aim of this paper is to examine whether there are any changes in the rules that regulates the use of the full stop in the direct speech in the Orthography (edition from 1998 and from 2017). The research has qualitative paradigm and descriptive design. The sample consists of the rules that regulate the use of the full stop in the direct speech in both of the Orthography's editions. The written practice is represented by electronic sources published in RM in 2018. The methods for processing the data and gaining conclusions are analysis, synthesis and comparison. The research shows that regarding the use of the full stop in the direct speech, there is one essential and very relevant difference in both of the Orthography's editions, and as a result there are obvious differences in the written practice.

Keywords: *full stop, direct speech, written practice.*

ГОД. III
БР. 6

ПАЛІМПСЕСТ

РАЛІМРСЕСТ

VOL. III
NO 6